

Onderzoek naar beschermde soorten in plangebied Boschkens fase 4 (gemeente Goirle)

Opdrachtgever: gemeente Goirle

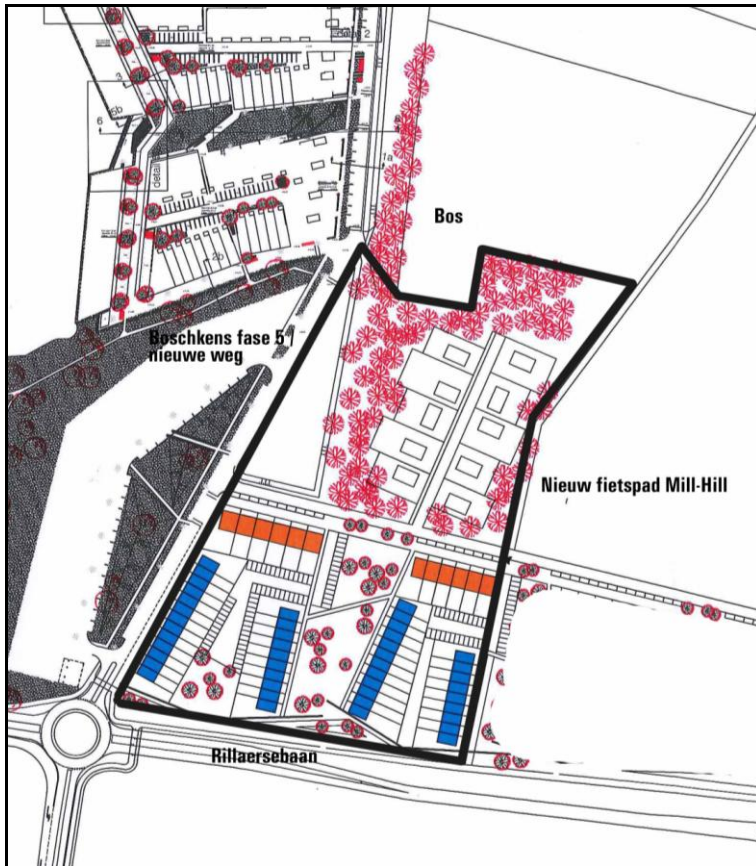
September 2013

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	2
2. Onderzoeksmethode.....	2
2.1. Vogels, vleermuizen en andere beschermde soorten.....	2
3. Beschrijving en analyse natuurwaarden.....	2
3.1. Vissen, amfibieën en reptielen.....	3
3.2. Dagvlinders en libellen.....	3
3.3. Grondgebonden zoogdieren.....	3
3.4. Vleermuizen.....	3
3.4.1. Foeragerende vleermuizen.....	3
3.4.2. Vaste vliegroutes.....	4
3.4.3. Vaste verblijfplaatsen.....	4
3.5. Vogels.....	4
3.6. Vaatplanten.....	5
4. Toetsing Flora- en faunawet.....	5
4.1. Tabel 1: algemene soorten.....	5
4.1.1. Algemene beschrijving.....	5
4.1.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen door de geplande activiteiten.....	5
4.2. Tabel 2: overige soorten.....	6
4.2.1. Algemene beschrijving.....	6
4.2.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen door de geplande activiteiten.....	6
4.3. Tabel 3: soorten van Bijlage 1 van Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en soorten opgenomen in Bijlage IV van EU-Habitatrichtlijn.....	6
4.3.1. Algemene beschrijving.....	6
4.3.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen door de geplande activiteiten.....	7
4.4. Vogels.....	7
4.4.1. Algemene beschrijving.....	7
4.4.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen door de geplande activiteiten.....	8
4.5. Maatregelen en aanvraag ontheffing.....	9
4.5.1. Mitigerende maatregelen.....	9
4.5.2. Compenserende maatregelen.....	9
4.5.3. Aanvraag ontheffing.....	9
5. Conclusie.....	10
6. Literatuur en bronvermelding.....	10

1. Inleiding

Kaart 1: begrenzing en toekomstige inrichting van het plangebied.

Het voornemen is om het plangebied, zoals weergegeven op kaart 1, herin te richten en te gaan bebouwen met woningen. Alvorens gestart kan worden met de herinrichting is mogelijk een ontheffing nodig in het kader van de Flora- en faunawet.

Eind juni 2013 is door de gemeente Goirle aan het Ecologisch Adviesbureau Cools opdracht verleend om in 2013 een onderzoek verrichten naar beschermde soorten binnen het plangebied.

2. Onderzoeksmethode

2.1. Vogels, vleermuizen en andere beschermde soorten

Het onderzoek naar broedvogels heeft feitelijk buiten het broedseizoen plaatsgevonden, namelijk op 5 en 31 juli 2013. Hierdoor was het niet mogelijk om een broedvogelkartering uit te voeren, maar moest worden volstaan met een inschatting van de mogelijk aanwezige broedvogelsoorten.

Voor vleermuizen is het plangebied onderzocht op 2 juli en 13 augustus 2013. Behalve het plangebied zelf, is ook een klein deel van de aangrenzende woonwijk De Hellen (zuidelijk van plangebied), alsmede een klein deel van het ten noorden van het plangebied gelegen bosgebied bij het onderzoek betrokken. Dit om na te gaan of het plangebied belangrijk kan zijn voor vleermuizen uit de omgeving. Tijdens het vleermuizenonderzoek werd gebruik gemaakt van 2 Skye-Batdetectors. Deze stonden steeds afgestemd op respectievelijk circa 20 kHz. en circa 40 kHz. Hierdoor konden steeds alle in Nederland voorkomende soorten gehoord worden. Ook eventueel aanwezig werfroepende rosse vleermuizen en ruige dwergvleermuizen konden hiermee worden gehoord. De avondschemer werd vooral gebruikt om eventueel aanwezige verblijfplaatsen op te sporen. Ook werd deze periode gebruikt voor het opsporen van eventuele vliegroutes. De weersomstandigheden tijdens alle bezoeken in het kader van dit onderzoek waren gunstig voor vogels en vleermuizen, dat wil zeggen er viel geen regen, en er stond weinig wind, waarbij de temperaturen gunstig waren met een gemiddelde van circa 15° C. Tijdens het onderzoek naar broedvogels en vleermuizen is tevens gekeken naar de eventuele aanwezigheid van andere beschermde soorten.

3. Beschrijving en analyse natuurwaarden

Het plangebied was in 2013 nog nagenoeg geheel in gebruik voor agrarische doeleinden. Het gewas dat dit jaar werd geteeld betrof aardappel. Binnen dit aardappelperceel is geen houtige begroeiing of overjarige kruiden-

vegetatie aanwezig. In de noordoosthoek van het plangebied, tussen aardappelperceel en het recentelijk aangelegde fietspad is een zeer beperkte oppervlakte houtige begroeiing aanwezig. Aan de noordzijde wordt het plangebied begrensd door een perceel bos, en aan de zuidzijde door de Rillaersebaan, met de daarachter gelegen woonwijk De Hellen.

3.1. Vissen, amfibieën en reptielen

Het plangebied is totaal ongeschikt als leefgebied voor vissen, amfibieën en/of reptielen.

3.2. Dagvlinders en libellen

Tijdens het veldonderzoek zijn geen dagvlinder- en/of libellensoorten waargenomen. Het plangebied zal binnen het vliegseizoen zeer waarschijnlijk een of enkele keren worden bezocht door enkele (zeer) algemene dagvlindersoorten zoals het klein koolwitje, klein geaderd witje, bont en oranje zandoogje, boomblauwtje, landkaartje, de atalanta en dagpauwoog, alsook enkele algemene libellensoorten, zoals het lantaarntje, de vuurjuffer en azuurwaterjuffer. Het aantal exemplaren zal meestal zeer (= 1-10 exemplaren) laag zijn.

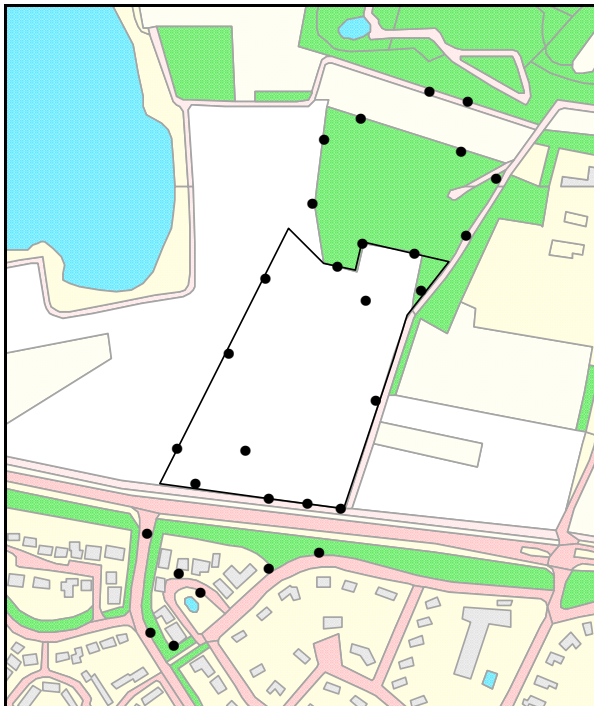
De kans dat wettelijk en/of landelijk bedreigde soorten zullen voorkomen is uitgesloten, aangezien geschikt leefgebied ontbreekt. Dit geldt ook voor andere insectensoorten.

3.3. Grondgebonden zoogdieren

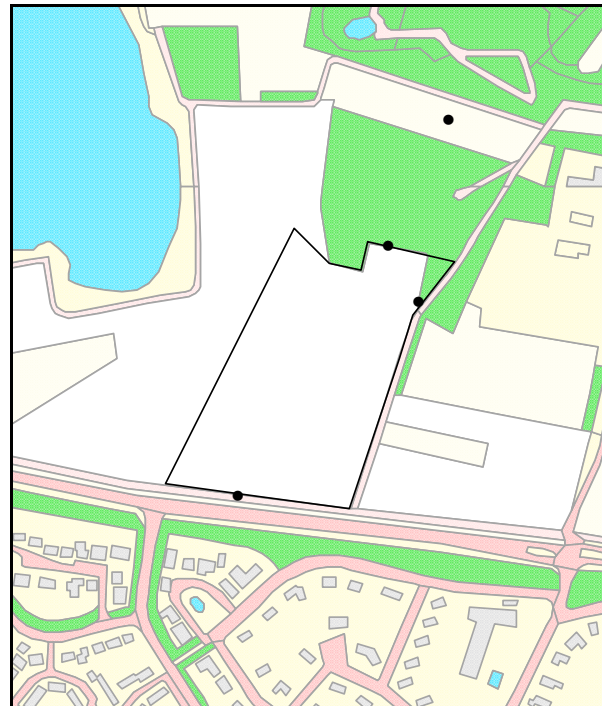
Binnen het plangebied zijn tijdens het veldonderzoek geen grondgebonden zoogdieren waargenomen dan wel ook geen sporen van deze zoogdiersoorten. Desondanks is het plangebied in principe geschikt als foerageergebied en/of corridor voor ondermeer het konijn, de mol en muizensoorten zoals de bosmuis, rosse woelmuis en huispitsmuis.

3.4. Vleermuizen

3.4.1. Foeragerende vleermuizen

Waarnemingen van foeragerende gewone dwergvleermuizen.

Waarnemingen van foeragerende laatvliegers.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis maakt regelmatig gebruik van het plangebied om er te foerageren. Het gaat daarbij om kleine aantallen, waarbij vooral de randen van het plangebied worden gebruikt. Naar verwachting gaat het

daarbij om 1-4 exemplaren die gelijktijdig van het plangebied gebruik maken. Ook buiten het plangebied zijn enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen vastgesteld, zowel in het noordelijk van het plangebied gelegen bos, als in de zuidelijk van het plangebied gelegen woonwijk De Hellen. Ook hierbij gaat het om slechts enkele exemplaren.

Laatvlieger

De laatvlieger maakt weinig gebruik van het plangebied om er te foerageren. Alle locaties waar laatvliegers zijn waargenomen bevonden zich aan de rand van het plangebied, of zelfs daarbuiten. In de meeste gevallen zal het om één exemplaar gaan, maar dat er af en toe een tweede laatvlieger in het plangebied of langs de rand daarvan foerageert, kan niet geheel worden uitgesloten.

3.4.2. Vaste vliegroutes

Vleermuizen maken voor hun verplaatsingen van verblijfplaats naar voedselgebieden vaak gebruik van min of meer vaste vliegroutes. Dit kunnen bijvoorbeeld bosranden, wegbepantelingen, houtwallen e.d. zijn. Binnen het plangebied komen dergelijke landschapselementen niet voor. Wel kunnen de randen van het plangebied een dergelijke functie vervullen, en dan met name de bosrand aan de noordzijde van het plangebied, en de begroeiing langs de Rillaersebaan langs de zuidzijde van het plangebied. Er zijn hier tijdens het veldonderzoek geen vaste vliegroutes aangetroffen. Het veldonderzoek heeft echter slechts in een beperkte periode van het jaar (juli en augustus) plaatsgevonden, en de aanwezigheid van vaste vliegroutes in andere perioden van het jaar waarin vleermuizen actief zijn (ongeveer van maart tot en met oktober) kan dus niet geheel worden uitgesloten.

3.4.3. Vaste verblijfplaatsen

Voor vleermuizen is het plangebied onderzocht op 2 juli en 13 augustus. Hierbij is het duidelijk geworden dat er binnen het plangebied geen verblijfplaatsen aanwezig zijn en ook niet aanwezig kunnen zijn. Vleermuizen maken gebruik van boomholten of gebouwen als verblijfplaats. Beide ontbreken binnen het plangebied, dus kan de aanwezigheid van verblijfplaatsen voor vleermuizen binnen het plangebied worden uitgesloten.

3.5. Vogels

Binnen het plangebied zijn tijdens de twee veldbezoeken in juli geen vogelsoorten waargenomen waarvan de verwachting is dat het waarschijnlijke broedvogelsoorten zouden kunnen zijn. In het aan de noordzijde van het plangebied grenzende bos zijn tijdens de veldbezoeken met name wat algemenere vogelsoorten aangetroffen, zoals houtduif, holenduif, winterkoning, roodborst, heggenmus, merel, tjiftjaf, zwartkop, koolmees, pimpelmees, vink, boomklever en boomkruiper. De meest bijzondere vogelsoorten uit dit lijstje zijn boomklever en boomkruiper. Daarnaast is het mogelijk dat ook een soort als bosuil in dit bos voorkomt, of in ieder geval dit bos onderdeel van een territorium uitmaakt.

Sommige van de hierboven genoemde vogelsoorten maken gebruik van het plangebied, dat nu nog nagenoeg geheel uit agrarische gronden bestaat, om met name aan de randen ervan te foerageren. Enkele vogelsoorten zijn tijdens de veldbezoeken daadwerkelijk foeragerend aangetroffen binnen het plangebied, te weten de witte kwikstaart, kneu, houtduif, holenduif, zwarte kraai, groenling en gaai. Daarnaast zijn er nog enkele vogelsoorten aangetroffen die foerageerden in de onmiddellijke omgeving van het plangebied, en dan met name op de braakliggende grond westelijk van het plangebied. Naast reeds genoemde soorten betreft het de putter, kauw, ringmus en ekster.

Indien het plangebied zou liggen in een gebied met een hoge broedvogelstand van soorten als bijvoorbeeld patrijs, geelgors, gele kwikstaart, kievit, graspieper, veldleeuwerik e.d., dan zou de mogelijkheid dat deze vogelsoorten ook binnen het plangebied broeden, relatief groot zijn. Deze soorten ontbreken echter tegenwoordig in de wijde omgeving van het plangebied, waardoor het plangebied te geïsoleerd is komen te liggen ten opzichte van broedgebieden waar deze soorten nog wel voorkomen, met als gevolg dat ook binnen het plangebied deze soorten inmiddels ontbreken. Men kan met een grote mate van zekerheid concluderen dat er thans geen broedende vogels binnen het grootste deel van het plangebied te verwachten zijn. Dit betreft dan het gedeelte van het plangebied dat thans nog voor agrarische doeleinden wordt gebruikt. In de noordoosthoek van het plangebied, tussen aardappelperceel en het recentelijk aangelegde fietspad is echter nog een zeer beperkte oppervlakte houtige begroeiing aanwezig, en dit zou in theorie voldoende kunnen zijn voor een enkel territorium van een algemeen voorkomende soort als bijvoorbeeld houtduif, merel, roodborst e.d.

Bovenstaande conclusies zijn gebaseerd op een inschatting, niet op volledig veldonderzoek, omdat het verzoek voor een veldonderzoek kwam op een moment dat het broedvogelseizoen ten einde liep, en voor een aantal soorten zelfs al ten einde was. Het feit dat het plangebied ook dit jaar nog in agrarisch gebruik was, met zelfs een behoorlijk intensief karakter (aardappelteelt) draagt er toe bij dat er geen broedende vogels binnen dit deel van het plangebied te verwachten zijn.

3.6. Vaatplanten

Binnen het plangebied zijn geen beschermde en/of landelijk bedreigde vaatplanten waargenomen.

4. Toetsing Flora- en faunawet

Activiteiten die een schadelijk effect hebben op soorten die beschermd zijn volgens de Flora- en faunawet zijn in principe verboden. Van dit verbod kan onder voorwaarden worden afgeweken, met een vrijstelling, door het nemen van mitigerende maatregelen of door een ontheffing. In de Flora- en faunawet zijn de beschermde planten- en diersoorten verdeeld in vier groepen. In deze paragraaf zijn de (mogelijk) bestaande beschermde natuurwaarden vergeleken met de toekomstige bestemming, zoals weergegeven op kaart 1. Per groep zijn de positieve dan wel negatieve gevolgen van de geplande herinrichting op de beschermde natuurwaarden beschreven en of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

4.1. Tabel 1: algemene soorten

4.1.1. Algemene beschrijving

Van de 43 soorten die in tabel 1 zijn opgenomen komen bijna alle soorten in Noord-Brabant voor. Naast diverse algemene soorten, zoals de mol, het konijn, de rosse woelmuis, bosmuis, bastaardkikker, bruine kikker en gewone pad, behoren tot tabel 1 ook enkele provinciaal minder algemene soorten zoals de meerkikker, kleine watersalamander, egel, bunzing, koningsvaren, zwanenbloem, brede wespenorchis, dotterbloem en grasklokje. Voor de soorten opgenomen in tabel 1 geldt een vrijstelling van de volgende verbodsartikelen:

Artikel 8: Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te veront-
rusten.

Artikel 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12: Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Voor deze soorten hoeft dus geen ontheffing te worden aangevraagd dan wel een gedragscode te worden opgesteld of gevolgd. Een vrijstelling betekent echter niet dat de soorten niet meer beschermd zijn en geldt er nog altijd de zogenaamde zorgplicht: *'Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Deze zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden geveerd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden geveerd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.'*

4.1.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen door de geplande activiteiten.

De volgende soorten, die behoren tot de tabel 1, kunnen binnen het plangebied voorkomen: het konijn, mol, bosmuis, rosse woelmuis en huispitsmuis. Door de geplande herinrichting zal de eventuele huidige functie binnen het leefgebied van de genoemde soorten geheel tot grotendeels verdwijnen. In de omgeving van het

plangebied is echter nog voldoende leefgebied voor deze soorten aanwezig zodat er geen negatieve effecten ontstaan op de lokale populaties van de genoemde soorten.

4.2. Tabel 2: overige soorten

4.2.1. Algemene beschrijving

Van de 102 soorten die in tabel 2 zijn opgenomen komen er 38 soorten in Noord-Brabant voor. De meeste soorten zijn (zeer) zeldzaam. Vrij algemeen tot vrij zeldzaam zijn de wilde gagel, kleine en ronde zonnedauw, klokjesgentiaan, het waterdriblad, de eekhoorn, levendbarende hagedis, Alpenwatersalamander en kleine modderkruiper. Voor de soorten opgenomen in tabel 2 geldt een vrijstelling van de verbodsartikelen 8 tot en met 12 (zie paragraaf 2.1) als de geplande activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode wordt meestal opgesteld per een organisatie, sector of bedrijfsschap. In een gedragscode staat beschreven hoe de schade aan beschermde soorten (zoveel mogelijk) wordt voorkomen of hoe de gunstige staat van instandhouding van soorten wordt gegarandeerd door bepaalde maatregelen binnen of buiten het gebied. Een gedragscode moet worden ingediend voor goedkeuring bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Er mag ook gebruik worden gemaakt van een reeds bestaande en goedgekeurde gedragscode met betrekking tot soortgelijke werkzaamheden die zullen worden uitgevoerd binnen het desbetreffende gebied.

Bij een gebruik van een gedragscode is de aanvraag van een ontheffing niet nodig, maar de activiteiten moeten aantoonbaar worden uitgevoerd zoals in de gedragscode staat aangegeven. Door de Minister zijn gedragscodes definitief goedgekeurd met betrekking tot ondermeer de bouw- en ontwikkelsector, bosbeheer, natuurbeheer en beheer gemeentelijke groenvoorzieningen.

Als er niet wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode dan moet worden aangetoond of er al dan niet mitigerende maatregelen kunnen worden genomen die de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van een soort uit tabel 2 garanderen. Als deze maatregelen kunnen worden uitgevoerd dan is de aanvraag van een ontheffing voor de soorten uit tabel 2 niet nodig. Om er zeker van te zijn dat de geplande maatregelen voldoende zijn moeten de maatregelen ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Dienst Regelingen.

Als de mitigerende maatregelen niet kunnen worden uitgevoerd dan moet een ontheffing voor de soorten uit tabel 2 worden aangevraagd. De aanvraag wordt bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de geplande activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

4.2.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen door de geplande activiteiten.

Van de soorten die behoren tot de tabel 2 komen binnen het plangebied geen soorten voor.

4.3. Tabel 3: soorten van Bijlage 1 van Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en soorten opgenomen in Bijlage IV van EU-Habitatrichtlijn

4.3.1. Algemene beschrijving

Van de 105 soorten die in tabel 3 zijn opgenomen komen er circa 30 soorten in Noord-Brabant voor, zoals diverse vleermuissoorten, de das, hazelworm, vinpootsalamander, boomkikker, kamsalamander, grote modderkruiper, drijvende waterweegbree en het heideblauwtje. De meeste soorten zijn provinciaal (zeer) zeldzaam. Minder zeldzaam zijn de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en plaatselijk ook het heideblauwtje en de vinpootsalamander.

De aanvraag van een ontheffing is niet nodig als er maatregelen kunnen worden genomen die de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van een soort uit tabel 3 garanderen. Om er zeker van te zijn dat de geplande maatregelen voldoende zijn moeten de maatregelen ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Dienst Regelingen.

Als de mitigerende maatregelen niet kunnen worden uitgevoerd dan moet een ontheffing voor de soorten uit tabel 3 worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en / of verblijfplaats aangetast door de geplande activiteiten?
- Is er een wettelijk belang?
- Is er een andere bevredigende oplossing?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Voor soorten uit tabel 3 geldt dat voor een ruimtelijke ingreep ontheffing wordt verleend op grond van de volgende wettelijke belangen:

- Bescherming van flora en fauna
- Volksgezondheid of openbare veiligheid
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Een ontheffing wordt niet verleend voor Bijlage IV-soorten in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling, echter wel voor de Bijlage 1-soorten.

De Dienst Regelingen beoordeelt uiteindelijk of het wettelijk belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en).

4.3.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen door de geplande activiteiten.

Vleermuizen

Volgens het onderzoek in 2013 foerageren er 2 vleermuissoorten in en nabij het plangebied, resp. 1-4 exemplaren van de gewone dwergvleermuis en 1-2 laatvliegers. Naar mag worden verwacht zal de realisatie van woningbouwplannen binnen het plangebied de waarde als foerageergebied voor dwergvleermuizen niet wezenlijk doen afnemen. Er kan zelfs sprake zijn van een verbetering van het plangebied als foerageergebied voor vleermuizen, maar dat is sterk afhankelijk van de invulling van de uiteindelijke woonwijk. De hoeveelheid openbare verlichting, maar ook de hoeveelheid tuinverlichting die toekomstige bewoners zullen gaan aanbrengen kan hierbij een negatieve rol gaan spelen, terwijl de aanleg van waterpartijen en groenstructuren, vooral wanneer daarin ook (grotere) bomen een rol kunnen gaan spelen, daarop een positief effect kunnen hebben. Voor de laatvlieger zal de waarde van het plangebied als foerageergebied waarschijnlijk niet verbeteren, tenzij er veel groenelementen voorzien zijn.

In het plangebied komen geen bomen of gebouwen voor die kunnen fungeren als vaste verblijfplaats voor vleermuizen, alsook geen lijnvormige elementen die kunnen fungeren als vliegroute. Wel kunnen de randen van het plangebied een functie als vliegroute vervullen, en dan met name de bosrand aan de noordzijde van het plangebied, en de begroeiing langs de Rillaersebaan langs de zuidzijde van het plangebied. Indien beide landschapsstructuren (bosrand aan noordzijde, en wegbeplanting en wal langs de Rillaersebaan) langs de rand van het plangebied in stand blijven, bebouwing op enige afstand van deze structuren blijft, en geen (uitbreiding van) verlichting plaatsvindt, worden beide potentiële verbindingroutes niet negatief beïnvloed door realisatie van de bouwplannen.

4.4. Vogels

4.4.1. Algemene beschrijving

Iedere inheemse vogelsoort is beschermd. In Noord-Brabant broeden circa 190 vogelsoorten. Het overgrote deel is zeer tot vrij zeldzaam en circa 30 vogelsoorten zijn (zeer) algemeen.

Tijdens de activiteiten moet rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Volgens de Natuurkalender van broedvogels varieert de broedperiode per soort in sterke mate. Zo bevindt de broedperiode van de Turkse tortel zich tussen begin februari en eind december en de periode van de blauwborst tussen begin april en eind juni.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest op een andere plek. Deze vogelnesten die eenmalig worden gebruikt vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze vogelsoorten is geen ontheffing nodig voor activiteiten buiten het broedseizoen. De aanvraag van een ontheffing is ook niet nodig als er maatregelen kunnen worden genomen die de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van een vogelsoort garanderen. Om er zeker van te zijn dat de geplande maatregelen voldoende zijn moeten de maatregelen ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Dienst Regelingen.

Als de maatregelen niet kunnen worden uitgevoerd dan moet een ontheffing voor de vogelsoorten worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn, te weten:

- Bescherming van flora en fauna
- Veiligheid van het luchtverkeer
- Volksgezondheid of openbare veiligheid.

Een ontheffing wordt niet verleend voor vogels in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en/of het belang: 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'.

Lijst van jaarrond beschermde vogelnesten

Vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermt. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Op de volgende vier categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele jaar:

1. Nesten van de steenuil die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders (roek, gierzwaluw en huismus) die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en beperkt beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en beperkt beschikbaar. Van de 5 soorten broeden de slechtvalk, grote gele kwikstaart en ooievaar (zeer) zelden in Noord-Brabant, de kerkuil is iets minder zeldzaam.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. Van de 7 soorten broeden de boomvalk, buizerd, havik, sperwer, wespindief en ransuil in Noord-Brabant.
5. Tot deze categorie behoren vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Tot de categorie 5 behoren momenteel 34 vogelsoorten. Met uitzondering van de zeearend, kortsnavelboomkruiper, kleine vliegenvanger, raaf, ruigpootuil en eidereend broeden alle soorten in Noord-Brabant. De draaihals, tapuit, brilduiker, glanskop en hop broeden echter zeer zeldzaam in Noord-Brabant. Daarentegen behoren tot de lijst ook enkele (zeer) algemene soorten, te weten de ekster, zwarte kraai, koolmees, pimpelmees en spreeuw. Andere (minder algemene) soorten die tot de categorie 5 behoren zijn de boerenzwaluw, huiszwaluw, oeverzwaluw, ijsvogel, blauwe reiger, groene specht, zwarte specht, grote en kleine bonte specht, bosuil, torenvalk, bonte en grauwe vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, zwarte mees, gekraagde en zwarte roodstaart. De soorten uit de categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Als een jaarrond beschermd nest is aangetroffen en deze door de ingreep zal verdwijnen is altijd een omgevingscheck nodig. Er moet dan worden vastgesteld of er voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving. Is dit niet het geval? Dan moet, voor zover mogelijk, een alternatief nest worden aangeboden. Is dat ook niet mogelijk? Dan is de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk. Het is de verantwoordelijkheid van de aanvrager om gemotiveerd en gedocumenteerd te bepalen of een ontheffing nodig is gebaseerd op de feitelijke en ecologische omstandigheden van de betreffende soort.

4.4.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen door de geplande activiteiten.

Binnen het plangebied zijn tijdens de twee veldbezoeken in juli geen vogelsoorten waargenomen waarvan de verwachting is dat het waarschijnlijke broedvogelsoorten zouden kunnen zijn. In het aan de noordzijde van het plangebied grenzende bos (dus buiten het plangebied) zijn tijdens die twee veldbezoeken met name wat algemenere vogelsoorten aangetroffen, zoals houtduif, holenduif, winterkoning, roodborst, heggenmus, merel, tjiftjaf, zwartkop, koolmees, pimpelmees, vink, boomklever en boomkruiper. De meest bijzondere vogelsoorten uit dit lijstje zijn boomklever en boomkruiper. Daarnaast is het mogelijk dat ook een soort als bosuil in dit bos voorkomt, of in ieder geval dit bos onderdeel van een territorium uitmaakt.

In de noordoosthoek van het plangebied, tussen aardappelperceel en het recentelijk aangelegde fietspad is nog een zeer beperkte oppervlakte houtige begroeiing aanwezig, en dit zou in theorie voldoende kunnen zijn voor

een enkel territorium van een algemeen voorkomende soort als bijvoorbeeld houtduif, merel, roodborst e.d. Aangezien deze begroeiing niet zal verdwijnen en er tevens een versterking van het bosgebied zal plaatsvinden door bomenaanplant in het aangrenzende deel binnen het plangebied zullen er geen negatieve effecten ontstaan voor broedvogels.

4.5. Maatregelen en aanvraag ontheffing

4.5.1. Mitigerende maatregelen

Activiteiten binnen het werkgebied

Een eventuele vernietiging van broedbiotopen door verwijdering van bomen dient plaats te vinden vanaf half september tot uiterlijk begin maart. Na half september kan de houtduif eventueel nog bezig zijn met het broedproces. Voordat de werkzaamheden worden uitgevoerd dient dan ook een veldinspectie worden uitgevoerd naar eventueel nog broedende vogels dan wel de verzorging van vliegvlugge jongen. Om te voorkomen dat er binnen het werkgebied zich tijdens de werkzaamheden broedvogels kunnen vestigen wordt aanbevolen om na de vernietiging van de broedbiotopen, de vegetatie binnen eventueel braakliggende delen kort te houden door middel van maaien, verwijderen van maaisel en eventueel snoeien van opslag van struiken en bomen. Grondgebonden zoogdieren die zich tijdens de werkzaamheden bevinden binnen het werkgebied moeten, voor zover dit mogelijk is, worden gevangen en worden verplaatst naar een geschikt leefgebied nabij het plangebied.

Gebruik van speciale verlichting voor vleermuizen

Het is zeer wenselijk om gebruik te maken van vleermuisvriendelijke verlichting. Uit onderzoek blijkt dat de ogen van vleermuizen vooral gevoelig zijn voor blauw en ultraviolet licht en veel minder voor oranje en rood. Door LEDExpert is een amberkleurige, UV-vrije ledlamp ontwikkeld: de batlamp. Inmiddels wordt deze lamp al op diverse locaties in Nederland toegepast en zijn er positieve resultaten gemeten voor foeragerende vleermuizen.

De genoemde maatregelen zijn niet wettelijk verplicht, enerzijds omdat het niet toepassen van de maatregelen niet zal leiden tot een significante achteruitgang van de foerageermogelijkheden voor vleermuizen binnen het plangebied en anderzijds omdat er in de omgeving van het plangebied nog voldoende foerageergebieden aanwezig, zodat er op lokaal niveau geen negatieve effecten zullen ontstaan op de gunstige staat van instandhouding van de lokale vleermuispopulaties.

4.5.2. Compenserende maatregelen

De Flora- en faunawet kent geen compensatieplicht. Toch kan compensatie voor streng beschermde soorten noodzakelijk zijn, als negatieve effecten niet voorkomen kunnen worden en het maatschappelijk belang van het plan zo groot is dat negatieve effecten gerechtvaardigd kunnen worden. Compensatie is dan een laatste redmiddel om de 'gunstige staat van instandhouding' van streng beschermde soorten te waarborgen. Zoals reeds in de voorgaande tekst is aangegeven zullen er door de geplande herinrichting geen leefgebieden van streng beschermde diersoorten (vleermuizen) verdwijnen dan wel worden aangetast. Door de geplande herinrichting en activiteiten zal de gunstige staat van instandhouding van deze soorten dan ook niet in gevaar komen en is compensatie niet noodzakelijk.

4.5.3. Aanvraag ontheffing

De aanvraag van een ontheffing van de verbodsartikelen 8 tot en met 12 in het kader van de Flora- en faunawet is voor de geplande activiteiten niet noodzakelijk met betrekking tot:

- voor de eventuele vernietiging van de broedterritoria/nesten van vogels door het verwijderen van bomen als deze activiteiten plaats vinden in de periode half september tot uiterlijk begin maart;
- voor de soorten die opgenomen zijn in tabel 1 en binnen het plangebied kunnen voorkomen, te weten het konijn, de mol, huisspitsmuis, rosse woelmuis, bosmuis;
- voor de gewone dwergvleermuis en laatvlieger, aangezien deze vleermuissoorten het plangebied uitsluitend gebruiken als foerageergebied, er per saldo geen aantasting van het foerageergebied binnen het plangebied zal plaatsvinden en er in de omgeving van het plangebied nog voldoende foerageergebieden aanwezig, zodat er op lokaal niveau geen negatieve effecten zullen ontstaan op de gunstige staat van instandhouding van de lokale vleermuispopulaties.

5. Conclusie

Samenvattend kan worden geconcludeerd dat de geplande activiteiten en herinrichting zonder ontheffing kunnen worden uitgevoerd met inachtneming van de zorgplicht van de Flora- en faunawet en indien er broedterritoria/nesten in bomen moeten worden vernietigd buiten de genoemde broedperiode (begin maart-half september) van vogels.

6. Literatuur en bronvermelding

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2002.
Flora- en faunawet. 's-Gravenhage.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2005.
Natuurkalender Broedvogels. 's-Gravenhage.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2009.
Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. 's-Gravenhage.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2009.
Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. 's-Gravenhage.

Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, 2004.
Besluit van 10 september 2004, houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen. 's-Gravenhage.